

Hemşirelik Öğrencilerinin Kadına Yönelik Şiddet Hakkında Tutumlarının İncelenmesi

Investigation of Nursing Students' Attitudes to Violence Against Women

Emre Yanikkerem¹ Nicole Esmeray¹

¹Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Manisa, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 01/04/2022

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 18/08/2022

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Türkiye, Published online: 01/09/2023

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkında tutumlarının incelenmesidir.

Yöntem: Kesitsel olarak yürütülen bu araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde kayıtlı olan öğrenciler oluşturmuştur (N=845). Araştırmanın minimum örnekleme Epi İnfó programı evreni bilinen formül kullanılarak %95 güven aralığı ve %5 sapma ile 544 kişi olarak belirlenmiştir. Bu çalışma 601 öğrenci tamamlanmıştır. Veriler 01.01.2019–31.12.2019 tarihleri arasında yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Bu çalışmada sosyodemografik soru formu ve İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Bu çalışmada öğrencilerin yaş ortalaması 20.7±1.8 olup, %70.2'si 21 yaş ve altındadır. Araştırmada İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması 133.4±15.1 (median: 138.0, min:69.0, maks:150), alt boyut puan ortalaması bedene yönelik tutumlar için 76.5±6.2 (median: 79.0, min:45.0, maks:80) ve kimliğe yönelik tutumlar için 53.1±9.3 (median: 55.0, min:16.0, maks:75) olarak bulunmuştur. Hemşirelik öğrencilerinin %8.8'i fiziksel şiddete maruz kaldığını ve %43.8'i kadına yönelik şiddete tanık olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin %31.3'ü kadına yönelik şiddete ilişkin eğitim aldıklarını, %90.2'si derslerinde kadına yönelik şiddet yer verilmesini istemektedir.

Sonuç: Bu çalışmada 21 yaşın altında olan, il merkezinde doğan, parçalanmış aile yapısına sahip olan, geliri giderine eşit ve ailesi ile evde yaşayan öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması diğer gruplara göre istatistiksel anlamlı olarak yüksek bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, şiddet tutumu, kadına yönelik şiddet

ABSTRACT

Objective: The aim of this study was to examine the attitudes of nursing students about violence against women.

Methods: The universe of this cross-sectional study consists of the students who were in the nursing department of Manisa Celal Bayar University Faculty of Health Sciences in the 2018-2019 academic year (N=845). The minimum sample was determined as 544 students with a 95% confidence interval and 5% deviation by using the known universe formula in the Epi Info program. The study was completed with 601 students. The data were collected between 01.01.2019-31.12.2019 by using a questionnaire and face-to-face interview. A sociodemographic questionnaire and the ISKEBE Violence Against Women Attitude Scale were used in the study.

Results: The mean age of the students in this study was 20.7±1.8, and 70.2% of them were 21 years or younger. The total mean score of the ISKEBE Violence Against Women Attitude Scale was found 133.4±15.1 (median: 138.0, min:69.0, max:150), the sub-dimension mean score was found for attitudes towards the body 76.5±6.2 (median: 79.0, min:45.0, max:80) and for attitudes towards identity 53.1±9.3 (median: 55.0, min:16.0, max:75). Overall, 8.8% of nursing students have been exposed to physical violence and 43.8% have witnessed violence against women. Of the students, 31.3% stated that they received training on violence against women and 90.2% of them wanted violence against women to be included in their lessons.

Conclusion: It was found that students who were under the age of 21, were born in a city, had a broken family structure, had income equal to expenses and lived at home with their family had statistically significant higher score on the scale than the other groups.

Keywords: Nursing students, violence attitude, violence against women

ORCID IDs of the authors: EY: 0000-0001-8909-3597; NE: 0000-0001-7355-6278

Sorumlu yazar/Corresponding author: Arş. Gör. Dr. Nicole Esmeray

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Manisa, TÜRKİYE

e-posta/e-mail: : nicolepiro131@hotmail.com

Atf/Citation: Yanikkerem E, Esmeray E. (2023). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkında tutumlarının incelenmesi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 6(2), 416-426. DOI: 10.38108/ouhcd.1097154

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Kadına yönelik şiddet küresel bir sorun ve önemli bir insan hakkı ihlali olup, cinsel, ruhsal ve fiziksel yönden acı/ıstırap veren cinsiyete dayalı bir eylemdir (Gharaibeh ve ark., 2012; Sabancıoğulları ve ark., 2016; Sen ve Bolsoy, 2017; Kanbay ve ark., 2017; Dünya Sağlık Örgütü, 2017; Yılmaz ve Yüksel, 2020; Zanchetta ve ark., 2020). Dünya’da ve ülkemizde her geçen gün kadına yönelik şiddet sıklığı artmaktadır (Sabancıoğulları ve ark., 2016; Dünya Sağlık Örgütü 2021). Dünya Sağlık Örgütü’nün 2017 yılı verilerine göre kadınların yaşamları boyunca %35’inin eşi veya partneri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete uğradığı bildirilmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2017). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü 2021 yılı verilerine göre kadına yönelik şiddetin en yüksek olduğu ülkeler Gine (%92,1), Afganistan (%80,2) ve Mali (%72,6) olup, en düşük olduğu ülkeler Dominik Cumhuriyeti, Yunanistan ve Belçika (%2,0) ve İrlanda’dır (%1,0). Danimarka ve Malta’da son verilere göre kadına yönelik şiddetin görülmediği belirtilmiştir (Ekonomi Organizasyonu İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, 2021).

Türkiye’de yapılan bir araştırmada kadınların duygusal, fiziksel ve cinsel şiddet yaşama oranları sırasıyla %44, %36 ve %12’dir (Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, 2015). Ülkemizdeki verilere göre; 2019 yılında 474, 2020 yılında 300 kadın ve 2021 yılında ise 280 kadın öldürülmüştür (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2019; 2020; 2021).

Kadınlar aile üyelerinden, eşlerinden, partnerlerinden ya da otorite figürlerinden (polis, patron vs.) fiziksel, psikolojik, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kalabilmekte, kadın sünneti, erken yaşta evlilik, evliliğe zorlanma, tecavüz ve namus cinayetleri gibi şiddetin birçok türünü yaşamaktadır (Yanikkerem ve Karakuş, 2016; Sen ve Bolsoy, 2017; Kanbay ve ark., 2017; Zanchetta ve ark., 2020; Erenoğlu ve Can, 2020).

Kadına yönelik fiziksel şiddet yaralanma, sakatlanma ve ağrıya (Yanık ve ark., 2014; Akkaş ve Uyanık, 2016; Sabancıoğulları ve ark., 2016; Erenoğlu ve Can, 2020) cinsel şiddetin istenmeyen gebelik ve cinsel yolla bulaşan hastalıklara (Yanık ve ark., 2014; Akkaş ve Uyanık, 2016; Tektaş ve ark., 2020; Erenoğlu ve Can, 2020); psikolojik şiddetin benlik saygısında bozulma, depresyon, toplumdan uzaklaşma, post travmatik stres bozukluğu ve intihar gibi (Yanık ve ark., 2014; Akkaş ve Uyanık, 2016) sorunlara neden olduğu bilinmektedir. Ekonomik şiddetin de birçok

olumsuz etkileri (kadınlarda zorla çalıştırılma, kredi kartına el koyma, mülkiyet hakkına el koyma, evden kovma, sosyal görüşmenin denetlenmesi veya engellenmesi, eğitim hakkından mahrum bırakma gibi) bulunmaktadır (Yanık ve ark., 2014; Akkaş ve Uyanık, 2016; Tektaş ve ark., 2020). Kadının görüntüsüyle alay etme, aşağılama, bağırma, hakaret ve küfür etme gibi ev ortamında veya başkalarının bulunduğu yerde yapılan sözel şiddet kadının öz benlik algısını olumsuz etkilemektedir (Öztürk ve ark., 2016; Tektaş ve ark., 2020). Duygusal şiddet gören kadınların toplum içinde küçük düşürdüğü, küçümsendiği, utandırıldığı, alay edildiği, sevgi ya da şefkat gösterilmediği ve kadının kendini suçlu hissetmesine neden olduğu bilinmektedir (Öztürk ve ark., 2016). Şiddete maruz kalan kadınlarda kemik kırıkları, beyin hasarları, depresyon, kendini yetersiz hissetme, uyku problemleri, adet düzensizlikleri ve sinirlilik gibi rahatsızlıklar görülebilmektedir (Erenoğlu ve Can, 2020). Tüm bu sorunlar kadınların yaşam kalitesini azaltmaktadır. Yaşanan fiziksel ve ruhsal rahatsızlıklar bireyi, aileyi ve toplumu olumsuz etkilemektedir (Sabancıoğulları ve ark., 2016; Yılmaz ve Yüksel, 2020; Tektaş ve ark., 2020). Şiddete uğrayan kadınlarla sağlık kurumlarında ilk karşılaşan sağlık profesyonellerinden biri olan hemşirelerin kadına yönelik şiddeti erken dönemde tanılaması, müdahale etmesi ve kadınlara yaklaşımı oldukça önemlidir (Dikmen ve Marakoğlu, 2019).

Günümüzde birçok ülkede kadına yönelik şiddetin azaltılması, ortadan kaldırılması, izlenmesi ve alınan önlemlerin takip edilmesi için çeşitli mekanizmalar kurulmuştur. Ülkemizde Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı’nda (2021-2025) belirtildiği üzere kadına yönelik şiddet tüm insan hakları savunucularının üzerinde çalıştıkları bir konu olup, bütüncül bir yaklaşımla ve tüm sektörlerin (sivil toplum/meslek kuruluşları, işçi-işveren sendikaları, üniversiteler, medya, uluslararası kuruluşlar gibi) iş birliği ile ele alınması gereken bir durumdur (Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2021). Eğitimin tüm kademelerinde okul öncesi eğitimden başlayarak kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında mevcut eğitim programlarının incelenerek güncellenmesi ve özellikle üniversitelerde fakülte/lisans programlarında yer alan derslerde bu konu ile ilgili proje ve etkinlik sayısının artırılmasının öğrencilerde farkındalık oluşturulmasında çok önemli olduğu bu eylem planında da belirtilmiştir (Sabancıoğulları ve ark.,

2016; Simsek ve Ardahan, 2020; Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, 2021)).

Bireylerin tutumu kadına yönelik şiddette oldukça önemli bir yere sahip olup, literatürde sağlık alanında eğitim alan öğrencilerde kadına yönelik şiddete yönelik bilgi, tutum ve davranışları inceleyen sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Kaya ve Gölbaşı, 2016; Sabancıoğulları ve ark., 2016; Dağlar ve ark., 2017; Şahin ve ark., 2019; Dikmen ve Marakoğlu, 2019; Yılmaz ve Yüksel, 2020; Tektaş ve ark., 2020; Delibaş ve ark., 2020; Simsek ve Ardahan, 2020). Ülkemizde Tokat'ta İlahiyat, Sağlık ve Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde eğitim alan 301 öğrenci ile yürütülen bir çalışmada üniversite öğrencileri %65.4'ü cinsel şiddeti en ağır şiddet türü olarak tanımlamış olup, %43.5'inin şiddete maruz kaldığını belirtmiştir (Kurt ve ark., 2017). Sivas'ta yapılan bir çalışmada üniversitede eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin %20.5'i şiddete maruz kaldığını, %61.7'si ders müfredatında kadına yönelik şiddet dersi olmasını istediğini ve %70.4'ü kadına yönelik şiddet konusunda daha fazla bilgi sahibi olmak istediğini belirtmiştir (Sabancıoğulları ve ark., 2016). Artvin Çoruh Üniversitesi (n=672) (Tektaş ve ark., 2020), Gaziantep Hasan Kalyoncu Meslek Yüksekokulu (n=418) (Delibaş ve ark., 2020) ve ülkemizdeki bir üniversitenin ebelik bölümündeki öğrenciler ile (n=224) (Şahin ve ark., 2019) İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılarak yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Artvin'de bu ölçeğin puan ortalaması 119.9±0.8 olup, yaş ortalaması 20.3'ten az olan, erkek, geniş aileye sahip olan, ailedeki birey sayısı beşten fazla olan, kırsal alanda yaşayan, başkasına şiddet uygulamış olan öğrencilerin ölçek toplam puan ortalamasının daha yüksek olduğu ve kadına yönelik şiddete karşı oldukları saptanmıştır. Bununla birlikte lisans ya da ön lisans öğrencisi olma durumu, anne ve/veya babadan şiddet görme durumu, ebeveynlerin birbirine şiddet uygulamasına tanıklık etme durumuna göre öğrencilerin kadına yönelik şiddet tutumlarının farklılık göstermediği saptanmıştır (Tektaş ve ark., 2020). Gaziantep'te İlk ve Acil Yardım, Diyaliz, Adalet ve Anestezi bölümünde eğitim alan öğrenciler ile yapılan bir çalışmada bu ölçeğin toplam puan ortalaması 122.6±22.3, bedene ve kimliğe yönelik alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 72.7±11.8 ve 49.8±13.1 olarak bulunmuştur (Delibaş ve ark., 2020).

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkında tutumlarının incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Kesitsel bir araştırmadır.

Yöntem

Bu çalışma kesitsel bir araştırmadır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi hemşirelik bölümünde eğitim alan öğrenciler oluşturmuştur (N=845). Araştırmaya 2018-2019 eğitim öğretim yılında hemşirelik bölümüne kayıtlı, araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenciler dahil edilmiştir. Araştırma örnekleme Epi İnfö programı ile hesaplanmıştır. Örneklem hesaplanmasında evreni bilinen formül kullanılmış olup, minimum örneklem sayısı %95 güven aralığı ve %5 sapma ile 544 olarak belirlenmiştir. Bu araştırma 601 hemşirelik öğrencisi ile tamamlanmıştır.

Araştırmanın Bağımsız Değişkenleri

Öğrencilerin yaşı, sınıfı, medeni durumu, doğduğu yer, 12 yaşına kadar yaşadığı yer, aile tipi, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitim düzeyi, gelir durumu, sağlık güvencesine sahip olma durumu, sigara ve alkol kullanma durumu, ikamet edilen yer, şiddete tanık olma ve şiddete maruz kalma durumu

Araştırmanın Bağımlı Değişkenleri

İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği toplam ve alt boyut puan ortalamaları

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın etik kurul onayı Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 21.11.2018 Numara:20.478.486). Araştırmanın verilerinin toplanması için Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi dekanlığından yazılı izin alınmıştır. Öğrencilere çalışmanın amacı açıklanmış ve çalışmaya katılmaları için bilgilendirilmiş yazılı onamları alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın etik izinleri alındıktan sonra, veriler 01 Ocak 2019 ile 31 Aralık 2019 tarihleri arasında katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alınarak yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere yaklaşık 20-30 dakika süren anket formu ders öncesinde ilgili öğretim üyesi çalışma hakkında bilgilendirilip sözel izin alınarak uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada araştırmacılar tarafından oluşturulmuş öğrencilerin tanıtıcı özellikleri soru formu ve İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri soru formunda 21 soru bulunmaktadır. Tanıtıcı özellikler formunda öğrencinin yaşı, sınıfı, doğduğu yer, gelir durumu, alkol-sigara kullanma durumu, anne ve babasının

eğitim durumu, aile tipi gibi sorular yer almaktadır. Bununla birlikte tanıtıcı özellikler formu öğrencilerin şiddet konusunda görüşlerini inceleyen soruları da içermektedir.

Bu çalışmada kullanılan İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği iki faktör ve 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.86'dır (Kanbay ve ark., 2017). Bedene yönelik tutumlar (BYT) (Cinsel ve fiziksel şiddet) alt boyutunda 16 madde yer almakta ve bu alt boyutta alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan 16'dır. BYT alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.80'dir. Kimliğe yönelik tutumlar (KYT) (Psikolojik ve ekonomik şiddet) alt boyutunda 14 madde bulunmakta ve bu faktörden alınabilecek en yüksek puan 70, en düşük puan 14'tür. KYT alt boyutunun Cronbach alfa değeri 0.83'dir. BYT ve KYT alt boyutlarından alınan puanların toplanmasıyla ölçek toplam puanı elde edilmektedir. Ölçeğin genelinden alınabilecek en yüksek puan 150 en düşük puan 30'dur. Ölçekten alınan puan yükseldikçe kişinin kadına yönelik şiddete karşı olduğu, toplam puan azaldıkça kişinin kadına yönelik şiddete karşı olmadığı belirtilmektedir (Kanbay ve ark., 2017). Bu çalışmada ölçek Cronbach alfa değeri 0.93 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Veri analizi SPSS 26.0 paket programında yapılmış, tanımlayıcı analizler sayı, yüzde ve ortalama ve ortanca ile değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılımı Kolmogorov-Smirnov testi ile değerlendirilmiştir. Veriler homojen dağılmadığı için ölçek toplam ve alt boyut puan ortalamaları ile öğrencilerin tanıtıcı özellikleri arasında ilişkiyi değerlendirmek için nonparametrik testler (Kruskall Wallis ve Mann Withney U test) kullanılmıştır.

Bulgular

Öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması 133.4±15.1 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0), BYT alt boyut puan ortalaması 76.5±6.2 (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) ve KYT alt boyut puan ortalaması 53.1±9.3'tür (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0).

Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği ve Alt Boyut Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.7±1.8 olup (median: 21.0, min-maks:18.0-33.0), %70.2'si 21 yaş ve altında olup, %28.3'ü üçüncü sınıf öğrencisi, %99.3'ü bekar, %52.2'si ilde doğmuş ve %48.4'ü 12 yaşına kadar ilde yaşamıştır.

Öğrencilerin çoğu alkol (%80.4) ve sigara (%79.9) kullanmadıklarını belirtmiştir (Tablo 1).

Ölçek toplam puan ortalaması 21 yaş ve altında olan öğrencilerde (134.6±13.9) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) 22 yaş ve üzerinde olan öğrencilere (130.4±17.2) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) göre istatistiksel olarak anlamlı yüksek bulunmuştur (p=0.015). Ölçek toplam puan ortalaması ilde doğan öğrencilerde 136.1±12.6 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0), ilçede doğan öğrencilerde 131.6±16.3 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) ve köyde doğanlarda 126.4±18.7'dir (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) (p=0.000). İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması alkol kullananlarda 135.4±16.4 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) olup, alkol kullanmayanlarda 132.9±14.7'dir (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) (p=0.002). Öğrencilerin öğrenim gördüğü sınıf, medeni durum ve sigara kullanma durumu ile ölçek toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (Tablo 1).

Çalışmada BYT alt boyut puan ortalaması 21 yaş ve altında olan öğrencilerde (77.1±5.5) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) 22 yaş ve üzerinde olanlara (75.0±7.4) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) göre istatistiksel anlamlı yüksek bulunmuştur (p=0.000). BYT alt boyut puan ortalaması birinci sınıf öğrencilerinde (77.5±4.2) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) diğer sınıflara göre daha yüksek olup, öğrencilerin bulunduğu sınıf ile bu alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark vardır (p=0.040). BYT alt boyut puan ortalaması ilde doğan öğrencilerde ilçe ve köyde doğanlara göre, ilçede doğan öğrencilerde ve köyde doğan öğrencilere göre istatistiksel anlamlı olarak yüksektir (p=0.000). Bu alt boyut puan ortalaması 12 yaşına kadar ilde yaşamış olan öğrencilerde (77.2±5.0) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) köyde yaşayan öğrencilere (75.5±7.0) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) göre istatistiksel anlamlı olarak düşüktür (p=0.035). Sigara kullandığını belirten öğrencilerin (74.6±8.6) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) kullanmayan öğrencilere (77.0±5.4) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) göre BYT alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak anlamlı düşüktür (p=0.016).

İlde doğan öğrencilerin KYT alt boyut puan ortalaması 54.7±8.1 (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) olarak belirlenmiş, ilçe ve köyde yaşayan öğrencilerde bu puan ortalaması sırasıyla 52.0±9.7 (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) ve 48.9±11.6 (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) olarak

saptanmıştır ($p=0.000$). Bu alt boyut puan ortalaması 12 yaşına kadar şehirde yaşadığını belirtenlerde (54.1 ± 8.3) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) köyde yaşayanlara (51.1 ± 10.9) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) göre istatistiksel anlamlı olarak yüksektir ($p=0.034$). Alkol kullandığını belirten öğrencilerin (55.0 ± 9.6) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) kullanmayan öğrencilere (52.6 ± 9.2) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) göre KYT alt boyut puan ortalaması istatistiksel anlamlı olarak yüksektir ($p=0.000$) (Tablo 1).

Öğrencilerin Aile Özellikleri ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Araştırmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun çekirdek aile yapısında (%86.7), geliri gidere eşit (%78.7) ve sağlık güvencesi bulunduğu (%89.4) saptanmıştır (Tablo 2).

Ölçek toplam puan ortalaması parçalanmış aile yapısında olan öğrencilerde (144.8 ± 6.2) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) geniş (133.0 ± 14.5) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) ve çekirdek (133.2 ± 15.2) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) aile yapısına sahip olanlardan istatistiksel olarak anlamlı yüksek bulunmuştur ($p=0.006$). Öğrencilerin annesi (136.1 ± 13.8) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) ve babası (136.3 ± 12.8) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) lise mezunu olanlarda ölçek toplam puan ortalaması diğer gruplara göre istatistiksel anlamlı olarak yüksektir ($p=0.006$ ve $p=0.017$). Ailesi ile ikamet eden öğrencilerde, ölçek toplam puan ortalaması (137.9 ± 10.4) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) en yüksek bulunmuştur ($p=0.000$).

Parçalanmış aile yapısında olan öğrencilerde (60.7 ± 4.9) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) geniş (52.7 ± 8.7) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) ve çekirdek aile yapısında olanlara (53.0 ± 9.4) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) göre KYT alt boyut puan ortalaması istatistiksel anlamlı olarak yüksektir ($p=0.006$). Annesi üniversite ve üzeri eğitim alan (54.9 ± 9.3) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) ve babası lise mezunu olan öğrencilerin (54.9 ± 8.1) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) KYT alt boyut puan ortalaması diğer gruplara göre istatistiksel anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p=0.010$). KYT alt boyut puan ortalaması ailesi ile ikamet eden öğrencilerde (55.9 ± 6.6) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) diğer gruplardan yüksektir ($p=0.000$).

Annesi lise mezunu (77.5 ± 5.1) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) olanların BYT alt boyut puan ortalaması istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur ($p=0.003$). BYT alt boyut puan ortalaması özel yurttan kalan öğrencilerde (78.1 ± 3.5) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) diğer gruplara göre yüksek saptanmıştır ($p=0.000$) (Tablo 2).

Öğrencilerin Şiddete Tanık Olma, Maruz Kalma Durumu, Şiddete Yönelik Bilgi Alma Durumu ve Şiddete Yönelik Görüşleri ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

Öğrencilerin %43.8'i kadına yönelik şiddete tanık olduğunu ve %14.0'ı şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Öğrencilerin %7'si ailesinden, %5.5'i çevresinden ve %1'i erkek arkadaşından şiddet gördüğünü belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %8.8'i fiziksel ve %3'ü psikolojik şiddete uğradığını ifade etmiştir (Veriler tabloda gösterilmemiştir).

Ölçek toplam puan ortalaması kadına yönelik şiddete tanık olan öğrencilerde (134.9 ± 14.1) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) tanık olmayanlara (132.2 ± 15.7) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) göre yüksek bulunmuş olup, iki grup arasında istatistiksel anlamlı fark bulunmuştur ($p=0.015$). Şiddete maruz kalan öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması 126.1 ± 21.2 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) olup, bu puan ortalaması şiddete maruz kalmayanlarda 134.5 ± 13.5 'tir (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) ($p=0.004$).

KYT alt boyut puan ortalaması kadına yönelik şiddete tanık olmuş öğrencilerde (54.2 ± 8.7) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) tanık olmayanlara (52.2 ± 9.6) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) göre ($p=0.010$), şiddete maruz kalmamış öğrencilerde (53.7 ± 8.6) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0), maruz kalanlara (49.3 ± 12.1) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) göre istatistiksel anlamlı yüksek saptanmıştır ($p=0.008$).

BYT alt boyut puan ortalaması şiddete maruz kalmayanlarda (77.0 ± 5.2) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) maruz kalanlara (73.5 ± 10.0) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) göre daha yüksektir ($p=0.031$) (Tablo 3).

Öğrencilerin %31.3'ü kadına yönelik şiddet konusunun üniversite derslerinde işlendiğini ve %66.6'sı şiddete uğrayan kadınların başvuracağı

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özellikleri ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği puan ortancalarının dağılımı

Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri	n(%)	İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği					
		Bedene Yönelik Tutumlar Alt Boyutu (Cinsel ve fiziksel şiddet)		Kimliğe Yönelik Tutumlar Alt Boyutu (Psikolojik ve ekonomik şiddet)		Toplam Puan	
		Ortanca (min-maks)	Test	Ortanca (min-maks)	Test	Ortanca (min-maks)	Test
Yaş							
21 yaş altı	422 (70.2)	79.0	MU=14.538	55.0	MU=2.683	138.0	MU=5.096
22 yaş üstü	179 (29.8)	(45.0-80.0)	<i>p=0.000</i>	(16.0-65.0)	<i>p=0.101</i>	(69.0-150.0)	<i>p=0.015</i>
Sınıf*							
1. sınıf (a)	150 (25.0)						
2. sınıf (b)	130 (21.6)		a=b=c=d				
3. sınıf (c)	170 (28.3)	79.0	KW=8.296	55.0	KW=2.864	138.0	KW=2.764
4. sınıf (d)	151 (25.1)	(45.0-80.0)	<i>p=0.040</i>	(16.0-65.0)	<i>p=0.413</i>	(69.0-150.0)	<i>p=0.429</i>
Medeni Durum							
Bekar	597 (99.3)	79.0	MU=1179.500	55.0	MU=900.000	138.0	MU=1011.50
Evli	4 (0.7)	(45.0-80.0)	<i>p=0.964</i>	(16.0-65.0)	<i>p=0.395</i>	(69.0-150.0)	0 <i>p=0.598</i>
Doğduğu Yer*							
İl (a)	314 (52.2)		a>b, a>c, b>c		a>b, a>c		a>b, a>c
İlçe (b)	224 (37.3)	79.0	KW=20.130	55.0	KW=20.800	138.0	KW=22.336
Köy (c)	63 (10.5)	(45.0-80.0)	<i>p=0.000</i>	(16.0-65.0)	<i>p=0.000</i>	(69.0-150.0)	<i>p=0.000</i>
12 Yaşına Kadar Yaşadığı Yer*							
İl (a)	291 (48.4)	79.0	a>c	55.0	a>c	138.0	a>c
İlçe (b)	194 (32.3)	(45.0-80.0)	KW=6.692	(16.0-65.0)	KW=6.757	(69.0-150.0)	KW=7.764
Köy (c)	116 (19.3)		<i>p=0.035</i>		<i>p=0.034</i>		<i>p=0.021</i>
Sigara Kullanma Durumu							
Kullanan	121 (20.1)	79.0	MU=25177.000	55.0	MU=28551.0	138.0	MU=27692.5
Kullanmayan	480 (79.9)	(45.0-80.0)	<i>p=0.016</i>	(16.0-65.0)	00	(69.0-150.0)	00
					<i>p=0.774</i>		<i>p=0.430</i>
Alkol Kullanma Durumu							
Kullanan	118 (19.6)	79.0	MU=27765.500	55.0	MU=22399.0	138.0	MU=23263.0
Kullanmayan	483 (80.4)	(45.0-80.0)	<i>p=0.645</i>	(16.0-65.0)	00	(69.0-150.0)	00
					<i>p=0.000</i>		<i>p=0.002</i>

*Bonferroni Düzeltmesi

kurumları bildiğini belirtmiştir. Derslerde kadına yönelik şiddet konusunun işlenmesi ile ölçek toplam ve alt boyutları puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı fark saptanmamıştır.

Şiddete uğrayan kadınların başvurabileceği kurumları bildiğini ifade eden öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması (134.7±14.4) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) bilmeyen öğrencilere (130.7±16.0) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) göre istatistiksel anlamlı olarak yüksektir (*p=0.001*). KYT alt boyut puan ortalaması şiddete uğrayan kadınların başvurabileceği kurumları bilenlerde 53.9±9.1 (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0), bilmeyenlerde 51.4±9.4'tür (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) (*p=0.000*) (Tablo 3).

Öğrencilerin büyük çoğunluğu (%82.4) kadına yönelik şiddete karşı yeterli müdahale olmadığını,

%90.2'si üniversite derslerinde kadına yönelik şiddet konusunun işlenmesi gerektiğini düşünmektedir.

Üniversite derslerinde kadına yönelik şiddet konusunun işlenmesini isteyen öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması (134.6±14.1) (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0), BYT (77.0±5.4) (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) ve KYT (53.7±9.0) (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) alt boyut puan ortalaması istatistiksel anlamlı yüksek bulunmuştur (*p=0.000*). Kadına yönelik şiddete karşı yeterli müdahale olmadığı görüşünde olan öğrencilerin toplam puan ve alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmıştır (*p=0.000*) (Tablo 3).

Tablo 2. Öğrencilerin aile özellikleri ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği puan ortancalarının dağılımı

Öğrencilerin Aile Özellikleri	n(%)	İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği)					
		Bedene Yönelik Tutumlar Alt Boyutu (Cinsel ve fiziksel şiddet)		Kimliğe Yönelik Tutumlar Alt Boyutu (Psikolojik ve ekonomik şiddet)		Toplam Puan	
		Ortanca (min-maks)	Test	Ortanca (min-maks)	Test	Ortanca (min-maks)	Test
Aile Tipi*							
Çekirdek (a)	521 (86.7)				c>b, c>a		c>b, c>a
Geniş (b)	70 (11.6)	79.0	KW=2.282	55.0	KW=10.313	138.0	KW=10.378
Parçalanmış (c)	10 (1.7)	(45.0-80.0)	p=0.320	(16.0-65.0)	p=0.006	(69.0-150.0)	p=0.006
Kardeş Sayısı							
Kardeşi yok	19 (3.2)						
1-2 kardeş	265 (44.1)	79.0	KW=4.943	55.0	KW=1.477	138.0	KW=1.656
3 kardeş ve üzeri	317 (52.7)	(45.0-80.0)	p=0.084	(16.0-65.0)	p=0.478	(69.0-150.0)	p=0.437
Anne Eğitim Durumu*							
Okuryazar değil ve okuryazar (a)	84 (14.0)						b>a, c>b, c>a, d>a
İlköğretim (b)	376 (62.6)	79.0	b>a, c>a, d>a	55.0	b>a, c>a, d>a	138.0	KW=12.374
Lise (c)	112 (18.6)	(45.0-80.0)	KW=13.60	(16.0-65.0)	KW=11.285	(69.0-150.0)	p=0.006
Üniversite ve üzeri (d)	29 (4.8)		9		p=0.010		p=0.006
			p=0.003				
Baba Eğitim Durumu*							
Okuryazar değil ve okuryazar (a)	25 (4.2)						c>a, c>b
İlköğretim (b)	329 (54.7)	79.0	KW=6.375	55.0	KW=11.407	138.0	KW=10.254
Lise (c)	158 (26.3)	(45.0-80.0)	p=0.095	(16.0-65.0)	p=0.010	(69.0-150.0)	p=0.017
Üniversite ve üzeri (d)	89 (14.8)						
Gelir Durumu							
Gelir giderden az	71 (11.8)						
Gelir gidere eşit	473 (78.7)	79.0	KW=2.742	55.0	KW=0.134	138.0	KW=0.404
Gelir giderden fazla	57 (9.5)	(45.0-80.0)	p=0.254	(16.0-65.0)	p=0.935	(69.0-150.0)	p=0.817
Sağlık Güvencesi							
Var	537 (89.4)	79.0	MU=15871	55.0	MU=17020.000	138.0	MU=16849.500
Yok	64 (10.7)	(45.0-80.0)	.000	(16.0-65.0)	p=0.901	(69.0-150.0)	p=0.799
			p=0.287				
İkamet Edilen Yer*							
Aile ile evde (a)	144 (24.0)						a>b, c>b, c>d, a>d
Devlet yurdu (b)	287 (47.8)	79.0	a>b, c>b, c>d, a>d,	55.0	a>b, c>b, c>d, a>d	138.0	a>d
Özel yurt (c)	84 (14.0)	(45.0-80.0)	b>d	(16.0-65.0)	KW=22.915	(69.0-150.0)	KW=23.302
Evde (d)	86 (14.3)		KW=25.16		p=0.000		p=0.000
			4				
			p=0.000				

Tablo 3. Öğrencilerin şiddete tanık olma, maruz kalma durumu, şiddete yönelik bilgi alma durumu ve şiddete yönelik görüşleri ile İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği puan ortancalarının dağılımı

Özellikler	n(%)	İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği)					
		Bedene Tutumlar (Cinsel şiddet)	Yönelik Alt Boyutu ve fiziksel	Kimliğe Yönelik Alt Boyutu (Psikolojik ve ekonomik şiddet)	Tutumlar	Toplam Puan	
		Ortanca (min-maks)	Test	Ortanca (min-maks)	Test	Ortanca (min-maks)	Test
Kadına yönelik şiddete tanık olduğunuz mu?	263 (43.8)	79.0	MU=41822.	55.0	MU=39006.	138.0	MU=39328.5
Evet	338 (56.2)	(45.0-80.0)	500	(16.0-65.0)	000	(69.0-150.0)	00
Hayır			$p=0.186$		$p=0.010$		$p=0.015$
Kadına yönelik şiddete nerede tanık olduğunuz?	338 (56.2)						
Tanık olmadım	33 (5.5)						
Aile içinde	36 (6.0)						
Akrabalar arasında	63 (10.5)	79.0	KW=1.541	55.0	KW=5.225	138.0	KW=4.830
Medyada	131 (21.8)	(45.0-80.0)	$p=0.673$	(16.0-65.0)	$p=0.156$	(69.0-150.0)	$p=0.185$
Çevrede							
Şiddete maruz kaldınız mı?	84 (14.0)	79.0	MU=18721.	55.0	MU=17777.	138.0	MU=17408.0
Evet	517 (86.0)	(45.0-80.0)	000	(16.0-65.0)	000	(69.0-150.0)	00
Hayır			$p=0.031$		$p=0.008$		$p=0.004$
Üniversite derslerinde kadına yönelik şiddet konusunun işlenmesi	188 (31.3)	79.0	MU=38461.	55.0	MU=36813.	138.0	MU=37490.5
Evet	413 (68.7)	(45.0-80.0)	000	(16.0-65.0)	000	(69.0-150.0)	00
Hayır			$p=0.846$		$p=0.308$		$p=0.500$
Şiddete uğrayan kadınların başvuracağı kurumları bilme durumu	400 (66.6)	79.0	MU=36713.	55.0	MU=33206.	138.0	MU=33741.5
Evet	201 (33.4)	(45.0-80.0)	500	(16.0-65.0)	000	(69.0-150.0)	00
Hayır			$p=0.065$		$p=0.000$		$p=0.001$
Kadına yönelik şiddete karşı yeterli müdahale olma durumu	8 (1.3)						
Evet (a)	8 (1.3)		b>c		b>c		b>c
Hayır (b)	495 (82.4)	79.0	KW=43.22	55.0	KW=36.513	138.0	KW=40.618
Emin değilim (c)	98 (16.3)	(45.0-80.0)	4	(16.0-65.0)	$p=0.000$	(69.0-150.0)	$p=0.000$
Hayır			$p=0.000$				
Üniversite derslerinde kadına yönelik şiddet konusu işlenmeli mi?	542 (90.2)	79.0	MU=10812.	55.0	MU=9639.5	138.0	MU=9249.50
Evet	59 (9.8)	(45.0-80.0)	500	(16.0-65.0)	00	(69.0-150.0)	0
Hayır			$p=0.000$		$p=0.000$		$p=0.000$

Tartışma

Bireyin kadına yönelik şiddet konusundaki deneyimleri, ailenin ve çevrenin şiddete yönelik tutumu, ebeveynlerin eğitim durumu kadına yönelik şiddet tutumunu etkileyebilmektedir (Delibaş ve ark., 2020). Dünyada ve ülkemizde üniversite öğrencilerinin kadına yönelik şiddet tutumlarını inceleyen sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır (Gharaibeh ve ark., 2012; Şahin ve ark., 2019; Tektaş ve ark., 2020; Delibaş ve ark., 2020; Zanchetta ve ark., 2020). Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete yönelik tutumları incelenmiştir.

Bu çalışmada İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği toplam, BYT ve KYT alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 133.4±15.1 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0), 76.5±6.2 (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) ve 53.1±9.3 (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0) olarak bulunmuştur. Bu çalışma bulgularından düşük olarak ölçek toplam puan ortalaması Artvin’de 119.9±0.8 (Tektaş ve ark., 2020), Gaziantep’te 122.0±22.3 (Delibaş ve ark., 2020) ve ülkemizde bir üniversitede öğrenim gören öğrencilerde 129.6±0.9 bulunmuştur (Şahin ve ark., 2019). Bu çalışmada öğrencilerin ülkemizde yapılmış olan üç çalışmadan daha yüksek toplam puan ortalamasına sahip olduğu yani kadına yönelik şiddete karşı olma tutumlarının daha iyi olduğu belirlenmiştir.

Bu araştırma bulgularına benzer olarak ülkemizde bir üniversitede yürütülen çalışmada BYT ve KYT alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 76.3±7.3 ve 53.3±8.3’tür (Şahin ve ark., 2019). Bu bulgulardan düşük olarak Gaziantep ilinde BYT ve KYT alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 68.7±16.6 ve 47.7±13.9 olarak saptanmıştır (Delibaş ve ark., 2020). Eskişehir’de İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği kullanılarak liselerde eğitim gören öğrencilerin alt boyut puan ortalaması BYT için 72.7±9.3, KYT için 49.2±14.0 bulunmuştur (Dursun, 2020). Bu bulgular doğrultusunda üniversitelerde eğitim alan öğrencilerde kadına yönelik şiddet eğitim programlarının düzenlenmesi, şiddete yönelik tutumların geliştirilmesi ve bu konuda farkındalık yaratılması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada 21 yaş altında, parçalanmış aile yapısına sahip ve ilde yaşayan öğrencilerin ölçek toplam puan ortalaması diğer gruplardan yüksek bulunmuştur. Bu çalışma bulguları ile benzer olarak Artvin’de yapılan bir çalışmada yaş ortalaması 20.3’ten az, çekirdek aileye sahip ve şehirde yaşayan öğrencilerin İSKEBE Kadına Yönelik

Şiddet Tutum Ölçeği toplam puan ortalamasının yüksek olduğu belirtilmiştir (Tektaş ve ark., 2020). Çalışma sonuçlarından görüldüğü gibi il merkezinde yaşayan öğrencilerin kadına yönelik şiddete karşı olma tutumlarının daha iyi olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada hemşirelik bölümü öğrencilerinin ölçek toplam puan ortalaması tüm sınıflara devam eden öğrencilerde birbirine yakın bulunmuştur (birinci sınıfta 135.6, ikinci sınıfta 131.9, üçüncü sınıfta 133.3 ve dördüncü sınıfta 132.5). Bu çalışma bulgularına paralel olarak ebeklik bölümü öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıfa devam eden öğrencilerde sırasıyla 131.0±10.0, 129.9±13.5, 131.2±12.4 ve 125.4±18.8’dir (Şahin ve ark., 2019). Üniversite derslerinde kadına yönelik şiddetin nedenleri, etkileri ve sonuçları hakkında öğrencilerin daha fazla bilinçlendirilmesi açısından önemlidir.

Bu çalışmada öğrencilerin %14.0’ı şiddete maruz kaldığını, %43.8’i şiddete tanık olduğunu belirtmiştir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin şiddete maruz kalma oranları %12.4 ile %44.1 arasında (Kanbay ve ark., 2017; Dağlar ve ark., 2017; Şahin ve ark., 2019; Delibaş ve ark., 2020), tanık olma oranlarının %53.8 ile %94.6 arasında değişkenlik gösterdiği bulunmuştur (Gharaibeh ve ark., 2012; Kanbay ve ark., 2017; Dağlar ve ark., 2017; Erenoğlu ve Can, 2020; Simsek ve Ardahan, 2020). Yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin şiddete maruz kalma oranları bulunduğu çevre ve şiddete yönelik tutumları ile değişiklik gösterebildiği vurgulanmıştır.

Bu çalışmada öğrencilerin yaklaşık üçte biri (%31.3) derslerinde kadına yönelik şiddet konusunun işlendiğini ve %66.6’sı şiddete uğrayan kadınların başvuracağı kurumları bilmektedir. Ebeklik öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin %53.1’i kadına yönelik şiddet konusunda eğitim aldığını ve %47.1’i aldığı eğitimin yeterli olduğunu, %87.7’si kadına yönelik şiddet konusunda eğitim almak istediğini belirtmiştir (Şahin ve ark., 2019). Hemşirelik öğrencilerine kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet ve eşitlik gibi konularda farkındalık yaratacak eğitimlerin verilmesi ve bu eğitimlerin profesyonel meslek yaşamında da sürekliliğinin sağlanması oldukça önemlidir (Kaplan ve ark., 2014). Sağlık profesyonelleri özellikle hemşireler farklı alanlarda sağlık hizmeti sunduğu için şiddete maruz kalan kadınlar ile daha fazla

karşılaşmaktadır. Sağlık profesyonellerinin şiddeti tanılamaya yönelik ve şiddet ile mücadele konusunda kısıtlı bilgisinin olması, güvenlik sorunları, kültürel tabular, mağdurun istismarı ve şiddeti açıklamadaki isteksizliği gibi birçok zorluklar yaşadığı belirtilmiştir (Şahin ve ark., 2019). Bu nedenle geleceğin hemşire adaylarının bu konularda bilgilendirilmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin %1.3'ü kadına yönelik şiddete karşı yeterli müdahale olduğunu, %16.3'ü emin olmadığını belirtmiştir. Öğrenciler kadınların polis veya karakola (%31.8) ve kadın sığınma evleri, mor çatı gibi kurumlara (%18.8) başvurabileceğini söylemiştir. Gaziantep'te yürütülmüş olan bir çalışmada öğrencilerin %23.3'ü kadına yönelik şiddeti önlemek için kanunların olduğunu ve %2.7'si kadına yönelik şiddeti önlemede yapılanların yeterli olduğunu, %18.8'i ise kısmen yeterli olduğunu ifade etmiştir (Delibaş ve ark., 2020). Kadına yönelik şiddeti önlemek için devlet politikaları ve düzenlenen kanunların eğitim müfredatlarında yer alması hemşirelik öğrencilerinde farkındalığın artırılmasında son derece önemlidir.

Sonuç

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin kadına yönelik şiddet hakkındaki tutumlarının incelendiği bu çalışmada ölçek toplam puan ortalaması 133.4 ± 15.1 (median: 138.0, min-maks:69.0-150.0) olup, bedene ve kimliğe yönelik tutumlar alt boyut puan ortalamaları sırasıyla 76.5 ± 6.2 (median: 79.0, min-maks:45.0-80.0) ve 53.1 ± 9.3 'tür (median: 55.0, min-maks:16.0-65.0). 21 yaş altında olan, ilde doğan, parçalanmış aile yapısına sahip, anne ve babası lise mezunu olan, ailesi ile yaşayan, kadına yönelik şiddete tanık olan ve şiddete maruz kalmayan öğrencilerin ölçek toplam puan ortalamaları istatistiksel anlamlı yüksek bulunmuştur.

Öneriler

Sağlıklı bir toplum oluşturabilmesi için kadına yönelik şiddete karşı toplumun ve bireylerin bilgilerinin artırılması gerekmektedir. Üniversite eğitiminde kadına yönelik şiddet konusuna yer verilmesi özellikle de hemşirelerin toplumun her kesimine hizmet vereceği düşünüldüğünde oldukça önemlidir. Verilecek eğitim programlarında kadına yönelik şiddetin nedenleri, bulguları, etkileri, erken tanılanmasının önemi ve kadınların başvuracağı kurumlar yer almalıdır.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Çalışmanın etik kurul onayı Manisa Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi Sağlık Bilimleri Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 21.11.2018 Numara:20.478.486). Araştırmanın verilerinin toplanması için Manisa Sağlık Bilimleri Fakültesi dekanlığından yazılı izin alınmıştır. Öğrencilere çalışmanın amacı açıklanmış ve çalışmaya katılmaları için bilgilendirilmiş yazılı onamları alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/Kavram: EY, NE; Tasarım: EY, NE; Danışmanlık: EY; Veri Toplama ve/veya İşleme: EY, NE; Analiz ve/veya Yorum: EY, NE; Literatür Taraması: NE; Makale Yazımı: EY, NE; Eleştirel İnceleme: EY.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu çalışma için herhangi bir kurum veya kuruluşun finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- 21 yaş altında olan, ilde doğan, parçalanmış aile yapısına sahip, anne ve babası lise mezunu olan, ailesi ile yaşayan, kadına yönelik şiddete tanık olan ve şiddete maruz kalmayan öğrencilerin İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği toplam puan ortalamaları istatistiksel anlamlı yüksek bulunmuştur.
- Ülkemizde hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin kadına yönelik şiddete tutumlarını inceleyen yeni bir çalışma literatüre kazandırılmıştır.
- Hemşirelik eğitimi alan öğrencilerin %90.2'si üniversite derslerinde kadına yönelik şiddet konusunun işlenmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu öğrencilerde kadına yönelik şiddete yönelik farkındalık oluşturulmuştur.

Kaynaklar

- Akkaş İ, Uyanık Z. (2016). Kadına yönelik şiddet. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 6(1), 32-42.
- Dağlar G, Bilgic D, Demirel G. (2017). Ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 10(4), 220-228.
- Delibaş L, Polat F, Bilir İ, Ekren A, Çelikli S. (2020). Eğitimli gençlerin benlik saygısı ile kadına yönelik şiddete karşı tutumları arasındaki ilişki. Mersin Üniversitesi Tıp Fakültesi Lokman Hekim Tıp Tarihi ve Folklorik Tıp Dergisi, 10(2), 222-230.
- Dikmen HA, Marakoğlu K. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ile kadına yönelik şiddete ilişkin tutumlarının incelenmesi. Genel Tıp Dergisi, 29(2), 73-79.

- Dursun A. (2020). Kadına yönelik şiddet: Ergenlerin toplumsal cinsiyet algılarının yordayıcılığı. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 3(6), 33-44.
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2017). Kadınlara karşı şiddet. Erişim Tarihi: 04.11.2018, <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>
- Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) (2021). Kadına karşı şiddet. Erişim tarihi:15.05.2022, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>
- Ekonomi Organizasyonu İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development-OECD) (2021). Violence against women (doi: 10.1787/f1eb4876-en). Erişim Tarihi: 10.12.2021, <https://data.oecd.org/inequality/violence-against-women.htm>
- Erenoğlu R, Can R. (2020). Hemşirelik bölümü öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları ve etkileyen faktörler. *Van Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2), 31-40.
- Gharaibeh MK, Abu-Baker NN, Aji S. (2012). Attitudes toward and justification for wife abuse among Syrian medical and nursing students. *Journal of Transcultural Nursing*, 23(3), 297– 305.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2019 Raporu. Erişim tarihi: 20.03.2022, <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2889/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2019-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2020 Raporu. Erişim tarihi: 20.03.2022, <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2947/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2020-raporu>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2021 Raporu. Erişim tarihi: 20.03.2022, <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/3003/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-2021-yillik-veri-raporu>
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2021-2025). T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü 2021. Erişim Tarihi: 19.03.2022, <https://www.aile.gov.tr/media/82082/kadina-yonelik-siddetle-mucadele-iv-ulusal-eylem-planı-2021-2025.pdf>
- Kanbay Y, Aslan Ö, Işık E, Tektaş, P. (2017). İSKEBE Kadına Yönelik Şiddet Tutum Ölçeği (İSKEBE Tutum Ölçeği) geliştirme çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 18(5), 453-459.
- Kaplan S, Akalın A, Pınar G, Yılmaz T. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik aile içi şiddet ve aile içi şiddette mesleki rollerine ilişkin tutumları. *Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik E-Dergisi*, 2(1), 26-35.
- Kaya D, Gölbaşı Z. (2016). Son sınıf hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin gebelikte kadına yönelik aile içi şiddetle ilgili görüşleri. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (4), 202-208.
- Kurt G, Dönmez S, Eren Ö, Balcı E, Günay O. (2017). Üç farklı disiplinde okuyan üniversite son sınıf öğrencilerinin istismar, ihmal ve aile içi şiddet algıları. *Journal of International Social Research*, 10(50), 405-413.
- Öztürk Ö, Öztürk Ö, Tapan B. (2016). Kadına yönelik şiddetin kadın ve toplum sağlığı üzerine etkileri. *Sağlık Akademisyenleri Dergisi*, 3(4), 139-144.
- Sabancıoğulları S, Taşkın Yılmaz F, Ar E, Çakmaktepe G. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ve şiddette mesleki role ilişkin tutumları, benlik saygıları ve etkileyen faktörler. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 13(1), 35-43.
- Sen S, Bolsoy N. (2017). Violence against women: Prevalence and risk factors in Turkish sample. *BMC Women's Health*, 17(1), 1-9.
- Simsek HG, Ardahan M. (2020). The level of recognition of the symptoms of violence against women by senior year nursing and midwifery students. *Contemporary Nurse*, 56(1), 23-33.
- Şahin E, Yeşilçınar İ, Geriş R. (2019). Ebelik öğrencilerinin kadına yönelik şiddete ilişkin tutumları ve etkileyen faktörler. *Life Sciences*, 14(4), 84-93.
- Tektaş P, Yıldız N, Kanbay Y, Işık E, Aslan Ö. (2020). Üniversite öğrencilerinde kadına yönelik şiddetle ilgili etmenlerin incelenmesi. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 40-49.
- Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2015. Erişim Tarihi: 04.11.2018, http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2014_Ozet_Rapor.pdf
- Yanık A, Hanbaba Z, Soygür S, Ayaltı B, Doğan M. (2014). Kadına yönelik şiddet davranışlarının değerlendirilmesi: Türkiye’den kanıt. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), 104-111.
- Yanikkerem E, Karakuş A. (2016). Kadına yönelik şiddet taramasında soru formları ve modeller. *Türkiye Klinikleri Journal of Obstetric-Women's Health and Diseases Nursing-Special Topics*, 2(2), 33-41.
- Yılmaz EB, Yüksel A. (2020). Factors affecting nursing students' attitudes towards violence against women: A cross-sectional study. *Central European Journal of Nursing and Midwifery*, 11(2), 85-93.
- Zanchetta MS, Guruge S, Oliveira RMP, Felipe ICV, Souto RQ. (2020). Brazil-Canada: Launching seeds through community consultation on tackling violence against women. *Escola Anna Nery*, 24(3), 1-6.